

شکست موانع برای جوانان در بازار کار

گزارشی از ILO

دوره جوانی، دوران نشاط، انرژی و اشتیاق هر فرد است. در دوره میان کودکی و میانسالی، جوانی هنگامی است که فرد برای تضمین آینده خود و خانواده، به مشارکت در نهادهای اجتماعی بسیار مشتاق تر است. این مرحله از زندگی از این منظر که جوانان باید راه‌های رسیدن به بهره‌وری و کار شایسته را تبیین کنند، بسیار مهم و حیاتی است. در دهه آینده، مایک میلیارد جوان را در سطح جهان خواهیم داشت که به سن اشتغال رسیده‌اند. فراهم کردن زمینه‌های اشتغال و کار شایسته برای آنها قطعاً یکی از چالش‌های اجتماعی، ملی و جهانی به شمار می‌رود. جای تعجب نیست که اشتغال جوانان در دستورالعمل‌ها و مباحث بین‌المللی در زمره اولویت‌های بسیار بالا قرار دارد. در اینجا است که اهمیت آموزش و پرورش نسل جوان و به ویژه زنان جوان برای تضمین آینده آنان به موضوع مهمی تبدیل می‌شود. آنها می‌توانند به مهارت‌هایی دسترسی پیدا کنند که جامعه و کشورشان را رشد داده و تقویت کنند، به فرصت‌هایی برسند که استقلال شخصیتی خود را بیابند و یک شهروند فعال بشوند. مشکلی که اکنون باقی است، آن است که کشورها زمینه ورود هر چه بهتر و بیشتر کودکان به مدرسه را فراهم کرده‌اند اما از فراهم کردن فرصت‌های بهره‌ور کردن این افراد آموزش دیده و رساندن آنها به کار شایسته عاجز هستند.

یک چالش مهم در امر اشتغال، غلبه بر تبعیض حرفه‌ای در مشاغل است که به طور سنتی «مشاغل زنان» یا «مشاغل مردان» تعریف شده است و این مستلزم شکستن موانع در چنین شرایطی برای هر دو جنس است. زنها به خاطر ناآگاهی از حقوق قانونی خود و اغلب فقدان قوانین کلی به آرامی و کندی وارد کارهای تخصصی می‌شوند که به طور سنتی توسط مردان اشتغال شده است.

زنان جوان، به ویژه در کشورهای در حال توسعه، اغلب قادر به کسب امتیاز فرصت‌های آموزشی نیستند که علت آن موانع ورود آنها به این فضا، تبعیض در انتخاب و قوانین کلیشه‌ای کار برای جنس خاص است.

بهبود دسترسی به فرصت‌های آموزشی خاص می‌تواند ظرفیت اشتغال زنان جوان و بهبود آینده آنان را در سطح اجتماعی و اقتصادی را ارتقاء دهد. تلاش‌ها باید توسط رهنمودهای حرفه‌ای که متناسب با توانایی و نیاز آنها تعریف شده افزایش یابد و مشاوره‌های شغلی و اجتماعی متناسب به آنها ارائه شود تا آنها را ترغیب به بهره‌گیری از تمام توان بالقوه خود نماید.

اهم فعالیت‌های ILO

سازمان بین‌المللی کار برای تقویت این تلاش‌ها، مجموعه‌ای از فعالیت‌ها را انجام داده است که در ادامه، برخی از آنها فهرست می‌شود و ضروری است سیاستگذاران در سطح ملی با اطلاع از اصل این فعالیت‌ها، تلاش‌های خود برای برابری فرصت‌ها میان زنان و مردان را در دنیای کار ارتقاء دهند.

این تلاش‌ها عبارتند از:

- ۱- برنامه اشتغال جوانان ILO موسوم به YEP
- ۲- شبکه اشتغال جوانان ILO موسوم به YEN
- ۳- کارآفرینی جوانان ILO
- ۴- توسعه حرفه‌ای برای جوانان
- ۵- منابع رهنمودی برای اشتغال جوانان
- ۶- فعالیت‌های دفتر فعال کارگران (ACTRAV) در زمینه اشتغال جوانان
- ۷- فعالیت‌های فعال کارفرمایان (ACT/EMP)
- ۸- مرکز درون آمریکایی ILO برای توسعه آگاهی در آموزش حرفه‌ای (CENTERFOR) جوانان، آموزش و اشتغال
- ۹- استانداردهای جهانی کارگری و اشتغال جوانان
- ۱۰- بیانیه‌ها کنوانسیون‌های منتخب ILO در زمینه برابری جنسیت و کار شایسته که برابری در کار را ترویج می‌کنند.

در حالی که روند سریع جهانی‌سازی و تغییرات تکنولوژیکی می‌تواند فرصت‌های بهتر و بیشتری برای کار مولد و درآمدهای بیشتر برای اغلب جوانان را فراهم کند، برای بسیاری دیگر از جوانانی که به سن اشتغال رسیده‌اند، چشم انداز رسیدن به کار شایسته کم شده و در دوره گذار از کودکی به جوانی، آنان را آسیب پذیرتر کرده است. سرمایه‌گذاری دولت‌ها بر روی آموزش و پرورش در صورتی که جوان نتواند به کار مولد که وی را قادر به تأمین زندگی‌اش کند یا در تأمین معاش خانواده سهم داشته باشد یا در وظایف عمومی‌اش فعالیت کند، در واقع دور ریختن پول به حساب می‌آید و ارزشی نخواهد داشت.

در هر حال، به طور متوسط، احتمال بیکاری جوانان دو یا سه برابر بیشتر از میان سالان است و این موضوع به طور مشخص زنان جوان را شامل می‌شود. شرایط کار، اکنون به گونه‌ای است که اکثر زنان به طور غیرقابل باوری، ساعات کاری بیشتری دارند، در اقتصادهای غیررسمی کار می‌کنند، مشاغل آنها فصلی و بی ثبات است، قراردادهای منصفانه‌ای با آنها بسته نمی‌شود، کار آنها از لحاظ بهره‌وری در رده‌های پایین قرار دارد، دستمزدهای کمتری می‌گیرند و از حمایت‌های قانون کمتری برخوردار هستند.

زنان و بازار کار جهانی

نرخ مشارکت زنان در نیروی کار در اکثر جوامع کمتر از مردان است. بیشترین شکاف میان نرخ اشتغال زنان و مردان در جنوب آسیا مشاهده می‌شود که ۳۵ درصد است و خاور میانه و شمال آفریقا با ۲۹ درصد در مقام دوم قرار دارند. اختلافات فرهنگی سنتی و فقدان فرصت‌های مناسب برای زنان برای ایجاد تعادل میان کار و وظایف زندگی بیشترین تأیید را بر گسترش این شکاف دارد. این واقعیتی است که نه تنها در کشورهای در حال توسعه، بلکه در کشورهای صنعتی نیز مشاهده می‌شود.

ارزش مشارکت اقتصادی زنان در درجه دوم قرار دارد و دیدگاه غالب آن است که زن تنها جنس دوم است و درآمد وی نمی‌تواند چشمگیر باشد و باید وظایف منزل را انجام دهد. آنها به طور معمول ممکن است دچار تبعیض شوند زیرا این طرز فکر وجود دارد که به زودی ازدواج کرده و بچه دار خواهند شد و بهره‌وری آنها کم شده یا کار خود را ترک خواهند کرد. با چنین طرز فکری، بسیاری از زنان ممکن است دلسرد شده و فکر کنند حتی تحصیلات آکادمیک نمی‌تواند منجر به موفقیت آنها در اشتغال و کسب فرصت‌های مناسب باشد.

شبکه اشتغال جوانان (YEN)

در سطح ملی، دولت‌ها با همکاری کارگران و کارفرمایان بازیگران اصلی توسعه سیاست‌ها و برنامه‌های اشتغال جوانان به شمار می‌روند و در سطح جهانی نقش راهبردی ILO در شبکه اشتغال جوانان که توسط دبیرکل سازمان ملل طراحی شده (موسوم به YEN) که با مشارکت بانک جهانی، سازمان ملل و ILO انجام می‌شود، فرصت عظیمی برای ایجاد اجماع جهانی با بهره‌گیری از یک استراتژی جامع برای اشتغال جوانان و حمایت‌های اجتماعی از آن فراهم کرده است.

در این گزارش می‌خوانیم که: برنامه اشتغال جوانان ILO در چارچوب شبکه ای از متخصصان فنی فعالیت می‌کند که مقر اصلی آن در دفتر جانی کار در شهر ژنو است و با ۶۰ اداره منطقه‌ای در سراسر جهان دارد این شبکه به کشورها کمک می‌کند تا همکاری‌های هماهنگ و به هم پیوسته‌ای در زمینه اشتغال جوانان داشته باشند، مهمترین این اقدامات عبارتند از:

♦ جمع‌آوری اطلاعات موجود در زمینه ابعاد و ماهیت اشتغال، بیکاری و بیکاری مخفی جوانان

♦ تجزیه و تحلیل تأثیرگذاری سیاست‌ها و برنامه‌های کشورها، همکاری‌های فنی در شکل‌دهی و اجرای طرح‌های ضربتی در خصوص اشتغال جوانان و توسعه ابزار و مواد آموزشی

♦ رایزنی سیاسی برای تقویت سیاست‌های بازار کار در درون کشورها و نیروبخشی به برنامه‌های اشتغال جوانان و نیز ظرفیت‌سازی برای دولت‌ها، سازمان‌های کارگری و کارفرمایان

♦ مشاوره و افزایش آگاهی فعالیت‌ها، برای ارتقاء کار شایسته برای جوانان با تمرکز بر روی قابلیت اشتغال، اشتغال و حقوق کارگران

♦ ایجاد استراتژی‌ها مشارکت بخشی خصوصی و عمومی در زمینه اشتغال جوانان در سطح بین‌المللی، فرمانطقه‌ای و ملی همکاری و هماهنگی با نهادهای بین‌المللی و چند جانبه برای آن دسته از سیاست‌ها و فعالیت‌های انجام شده در سطح ملی که اشتغال جوانان را مدنظر دارند.

هدف از برنامه YEN درگیرکردن، آموزش دادن و فعال کردن بازیگران مختلف بازار کار برای فراهم کردن فرصت‌های بهتر اشتغال برای جوانان است. طرح‌ها و پروژه‌های پایلوت در زمینه کارآفرینی و نوآوری، به اشتراک‌گذاری دانش و مشارکت واسطه‌ای از محورهای کاری این برنامه است. این برنامه تا کنون فعالیت‌های متنوعی را به اجرا گذاشته است که حاصل آن، ایجاد هماهنگی میان ۲۱ کشور پیشرو و در پذیرش اجرای برنامه‌های اقدام ملی در زمینه اشتغال جوانان، ابتکارات و نوآوری‌های بخش خصوصی در خصوص اشتغال جوانان، اعطای جایزه به کارآفرینان برتر برای ایجاد رقابت میان جوانان و... است.

اشتغال جوانان (YEP)

جوانان نسل عصر حاضر، دانش آموخته‌ترین قشر جوانان در طول تاریخ به شمار می‌روند. آنها ایده‌های روشنی درباره انجام کامل و رضایتمندی وظایفشان در حیطه کار و جامعه دارند و جویای فرصت‌های لازم برای به استقلال رساندن خود و ایفای نقش یک شهروند فعال هستند. آنها همچنین در پی یافتن شانس انجام و به دست‌گیری کار شایسته هستند.

ایجاد و خلق کار شایسته برای جوانان چالش مشترک کشورها است. به‌طور متوسط در سراسر جهان احتمال این که زنان و مردان جوان بیکار باشند دو تا سه برابر بیشتر از بزرگسالان است. علاوه بر آن، آنها ساعات کاری بیشتری دارند، در اقتصادهای غیررسمی کار می‌کنند، قراردادهای کارشان موقت، دوره‌ای و غیرثابت است، دارای بهره‌وری اندک است، درآمد کمی دارند و حمایت‌های قانونی کمتری دریافت می‌کنند. سازمان بین‌المللی کار در جامعه جهانی نقش ویژه‌ای برای ارتقاء اشتغال جوانان دارد.

با توجه به توانایی‌ها، تجارب و تخصص این سازمان و نیز رایزنی‌های سه جانبه و فعالیت در اتحادیه‌های جهانی، این سازمان می‌تواند به عنوان یک تسهیل‌کننده عمل کرده و حمایت‌های لازم برای رسیدن به کار شایسته و مولد برای جوانان را از طریق اجرایی کردن سیاست‌های یکپارچه جهانی و برنامه‌های طراحی شده برای اهداف هزاره ملل متحد فراهم کند. این سازمان در همین رابطه و طی سال‌های اخیر اقدام به برپایی نشست‌هایی کرده که مهم‌ترین آنها هفتمین اجلاس منطقه‌ای اروپا در سال ۲۰۰۵ و چهاردهمین اجلاس منطقه‌ای آسیا در سال ۲۰۰۶ و نیز ایجاد اداره عالی‌رتبه ECOSOC در سال ۲۰۰۶ بوده که گزارش‌های آماری این اداره در خصوص اشتغال جوانان از برجسته‌ترین فعالیت‌های بخشی ILO در این زمینه به شمار می‌رود.

در این گزارش، سازمان بین‌المللی کار تصریح می‌کند که با در نظر گرفتن مشاوره‌های انجام شده، با سازمان‌های کارگری و کارفرمایی و دولت‌ها، این سازمان می‌توان نقش مهمی در اشتغال جوانان ایفا کند.

گزارش‌های روند اشتغال جهانی جوانان

گزارش‌های سازمان بین‌المللی کار در خصوص روند اشتغال جهانی جوانان فراهم کننده تحقیقات تجربی و ارزیابی‌های کمی از واقعیت‌های بازار کار برای جوانان به منظور ایجاد شمای صحیح از میزان اثرگذاری و موفقیت برنامه‌ها و سیاست‌های کشورها در خصوص مقابله با چالش‌های اشتغال جوانان است. همزمان، اطلاعات و تجزیه و تحلیل‌های ذکر شده در گزارش‌ها توان برنامه‌های ILO برای اشتغال جوانان را تقویت کرده و به این سازمان کمک می‌کند همکاری‌های هدفمند با کشورهای جهان در زمینه توسعه فعالیت‌های هماهنگ و یکپارچه مرتبط با اشتغال جوانان برقرار کند.

طبق آخرین گزارش از این مجموعه، مشخص شده است که جوانان در سراسر جهان با مشکلات فزاینده‌ای در بدو ورود به نیروی کار روبرو هستند. یکی از نکات و یافته‌های کلیدی این گزارش آن است که کمبود جهانی فرصت‌های کار شایسته منجر به ایجاد وضعیتی شده که در آن از هر سه جوان، یک نفر جویای کار بوده اما قادر به یافتن کار نیست، یا در کل از جستجو برای یافتن کار منصرف شده یا شاغل شده ولی روزانه کمتر از ۲ دلار حقوق دارد و لاجرم زیر خط فقر جهانی قرار می‌گیرد.

در چنین شرایطی، جوانان شانس و انتخابی برای تلاش در زمینه بهبود شرایط زندگی خود ندارند. بدین ترتیب دور باطل فقدان آموزش، اشتغال دارای بهره‌وری کم و کار فقیرانه از یک نسل به نسل دیگر تسری پیدا می‌کند.

توسعه مهارت‌ها برای جوانان

بیکاری جوانان هزینه‌های سنگین اقتصادی و اجتماعی را به افراد، جوامع و به طور کلی، کشورها تحمیل می‌کند.

برای افراد، این امر توان اشتغال را پایین آورده، موجب افزایش و ریشه‌یابی فقر در فرد شده، شکاف‌های اجتماعی را افزایش می‌دهد و اعتبار و شأن افراد را کاهش می‌دهد. از نقطه نظر جامعه نیز، بیکاری جوانان انسجام اجتماعی را تحلیل برده و خطر فقدان سلامت اجتماعی را افزایش می‌دهد. این امر همچنین منجر به صرف انرژی بیشتر در اقتصاد شده، سرمایه‌گذاری را کم کرده و هزینه‌های خدمات رفاه اجتماعی را بالا می‌برد.

توسعه مهارت‌ها برای جوانان یکی از سوژه‌های کاری ILO است که در قالب پروژه موسوم به IFPISKILLS تأکید ویژه‌ای روی آموزش و ارتقاء استراتژی‌های اشتغال که مشارکت جوانان در بازار کار را مورد حمایت قرار می‌دهد، دارد.

در چارچوب این برنامه گروه EPUITY ISSUES در یک همکاری تنگاتنگ با YEN هماهنگ گسترده‌ای با ILO و بانک جهانی و تحت رهبری دبیرخانه سازمان ملل دارد.

ILO در قالب این طرح، برنامه همکاری‌های فنی با کشورها در زمینه اشتغال فقرا و سایر اقشار آسیب‌پذیر اجتماع را به اجرا درآورده است و در چارچوب آن به ارائه خدمات به این گروه‌ها با هدف توسعه زیرساخت‌ها و مهارت‌های فنی مورد نیاز آنها می‌پردازد.

از سال ۱۹۸۰ تا سال ۲۰۰۴، ILO در قالب این طرح بالغ بر ۳۷ کتاب ورهنمود، گزارش کاربردی و آمار تحلیل تهیه و منتشر کرده است که آخرین آنها کتاب «جوان در خطر: نقش توسعه مهارت‌ها در تسهیل گذار به کار» است که توسط خانم لورا برور در سال ۲۰۰۴ تهیه شده است.

منابع رهنمودی درباره اشتغال جوانان

در سال‌های اخیر، سازمان بین‌المللی کار با حساس شدن بیشتر روی موضوع اشتغال جوانان، در قالب‌های مختلف، رهنمودهای خاصی تهیه و ارائه کرده است که یکی از کاربردی‌ترین و مهم‌ترین آنها قطعنامه‌ای است موسوم به «قطعنامه نگرانی در باب اشتغال جوانان» که در نودوسومین کنفرانس جهان اشتغال در سال ۲۰۰۵ در شهر ژنو به تصویب رسید.

در این قطعنامه آمده است:

بسیاری از جوانان در حال تحصیل بوده یا در مشاغل مناسب و شایسته به کار مشغول هستند... متأسفانه شمار زیادی از جوانان نیز هستند که هرچند به کار اشتغال دارند اما کار شایسته‌ای به دست نیآورده‌اند.

شمار قابل توجهی از جوانان دارای بیکاری مخفی هستند یا عملاً بیکار هستند. آنها هر روز در جستجوی کار هستند. آنها همی که به کاری اشتغال دارند، مجبورند ساعات طولانی کار کنند، در اقتصاد غیررسمی فعالیت کنند و به لحاظ ناپایدار بودن کارشان، در نگرانی به سربرند...

بیکاری و بیکاری مخفی جوانان هزینه‌های سنگین اجتماعی و اقتصادی در پی داشته و منجر به کاهش فرصت توسعه اقتصادی و عدم گرایش به سرمایه‌گذاری در زمینه آموزش و پرورش نیروی کار می‌شود...

این در حالی است که سرمایه‌گذاری بر روی جوانان مزایای متعددی برای اشخاص، جوامع و کشورها در پی دارد. کار شایسته برای جوانان تأثیرات چندجانبه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به وجود می‌آورد، سرمایه‌گذاری در جنبه‌های مختلف را افزایش می‌دهد و همبستگی و پیوستگی روز افزونی میان نسل‌های مختلف یک کشور ایجاد می‌کند. این امر (آموزش مهارت‌ها به جوانان) آنها را از یک فرد وابسته به اجتماع به فردی مستقل و خود اتکا تبدیل می‌کند و به آنها کمک می‌کند از بند فقر رها شده و به طور فعال در جامعه مشارکت کنند. □

